

Pa res! kako drugače je mogoče pripomoči gospodarstvu če ne po tej poti? — Zgornje številke nam pa tudi spričujejo, da gospodarske učilnice, bodi-si kmetijske, vinorejske, gozdarske, v resnici pospešujejo gospodarstvo, ker vsakemu le nekoliko izobraženemu poljedelcu je znano, v kakem stanu in na kateri stopinji je kmetijstvo na Českem in Moravskem. Čeravno so gospodarske učilnice v ondotnih deželah že mnogo zboljšale, vendar se njih število še vedno množi, in prav to je dokaz visoke in neprecenljive pomembe kmetijskih šol. Se ve da morajo biti vredjene vse take učilnice na zdravi praktični podlagi, brez ktere nikdar ne bo zavod popolnoma zadostoval zahtevam in namenu. Zarad tega ostane gotovo veliko vprašanje za prihodnost vsake gospodarske šole: ali ima dovolj obširno posestvo, katero obsega vse dele gospodarstva. Šola mora biti v gospodarstvu izgled ne le učenecem, ki se učijo v šoli, ampak tudi vsi deželi, vsem gospodarjem; ona mora dokazati vspehe, ker le potem, ko vidi prosti kmetovalec res pravilno in umno vredjeno posestvo, — ko vidi, da vinograd vredjen po novem pravilnem načinu daje dobro vino v množini, ko vidi, da vino po tem načinu pripravljeno postane jako žlahno, zdravo, ki more iti v vesoljno kupčijo, le potem bo verjel in jel posnemati praktične izgleda.

Če ima tedaj gospodarska šola dosti obširno posestvo, bo lahko središče tudi za tiste gospodarje, kateri želijo napredovati, pa jim ni prilika bila učiti se v kaki šoli potrebnih vednosti. Pri takih dobro vredjenih šolah bo mogoče napravljati shode kmetovalcev, katerim se vse razloži in pokaže. Mladenči, učenci kmetijskih učilnic, pa imajo priliko v teku dveh let izuriti se tako, da postanejo sposobni, biti vredni oskrbniki in gospodarji, ali umni mladenči, ki pomagajo starišem uredovati posestvo.

Davki se vedno naraščajo, posli zahtevajo dvakrat toliko plačo, časi so drugi, tedaj moramo napredovati in z umnostjo nadomestiti, kar sedanje razmere zahtevajo več. Mi moramo z umnim gospodarjenjem prisiliti, da zemlja daje več dohodke, in to je mogoče, — le uma in marljivosti je treba!

Da pa postanemo umni gospodarji, treba gospodarskih učilnic, v katerih se tudi kmetijski mladenči, sinovi kmetijskih gospodarjev morejo seznaniti s potrebnimi vednostmi, da postanejo v resnici umni kmetovalci. Čevljar, zidar, tesar itd. vsi se učijo, predno postanejo mojstri; koliko več treba, da se posestnik tudi popred dobro pripravlja in izučí, predno prevzame važno opravilo gospodarstva.

Gotovo je kmetijstvo izvirek blagostanja, podlaga celi državi. Ko bo cvetelo kmetijstvo, ko bodo gospodarji umno kmetovali, bo tudi ljudsko blagostanje se množilo in duševna omika in vsestransk napredek bo sad gospodarskih učilnic.

Vsak začetek je težaven, toda z združenimi močmi bomo dosegli veliki namen: srečno prihodnost naše dežele, in tudi nasprotniki in mlačneži v napredku bodo sčasom spoznali pomen šole in tem bolj jo priporočamo vsem, ki so v resnici pravi naprednjaki in domoljubi.

Po „Gosp. Listu“.

Trgovcem na znanje,

ki nakupujejo svilne (židne) kokone.

Z nad Vipave 11. junija. — Ker donašajo „Novice“ tudi letos sporočila iz raznih krajev o sviloreji, naj naznanijo tudi, kako se je zvršila letos sviloreja v Vipavi. Zgodnja spomladanska toplota je pospešila, da so se letos sviloprejke za kakošnih 10 do 12 dni

prej zapredle mimo lani. Vreme bilo je prve 3 ali 4 tedne njihove reje zadosti ugodno, le zdaj nekaj dni, ravno ob času zapredbe, je vedno deževno in premrzlo (13 do 15 stopinj R.); ravno to bode pa tudi vzrok, da bode pridelek slab. Ko so ljudje lani videli, da se je bilo celično seme sploh dobro obneslo in se mu je bila cena zdatno znižala, naročili so si ga bili letos mnogo, toda nikomur ni izišlo prav srečno s tem semenom. Izlegli so se bili črviči redno, in so bili potem še videti zdravi nekako do 3. spanja; potem pa so začeli bolehati in giniti vedno bolj na zaspanosti (Schlafsucht), in kdor jih je vendar kaj pripravil do zapredbe, zapredlo se jih je le kakova polovica ali tretjina. Ravno tako pa se je sponeslo tudi domače seme. Imamo sicer že mnogo dobrih podukov od skušenih svilorejcev, spisanih prav za kmete, ali kaj! ko se jih mnogo drži še vedno stare trme! Sèm ter tjà nimajo nikakovega pripravnega prostora za ta posel; potikujejo ubogo živalico po tesnih in temnih luknjah, kamor dohajajo dim, smrad in še druge nerodnosti. Če se opomni, kako škodljivo je vse to za sviloprejke, slišiš navadno: „e, kdo je kedaj vedel za kako bolezen; dobro so se sponesli kavaljeri, kjerkoli naj bi jih bil imel!“ Je že res to! al prav zato, ker takrat ni bilo te bolezni; zdaj moramo pa skrbno ravnati s sviloprejkami tako, kakor nas dognane skušnje učé, da se odvrnejo bolezni. Pa tudi prepogosto se poslužujejo ljudje vsakojakih škodljivih pomočkov, da ne rečem vraž. Tako nekteri nikakor ne pusté zdravega čistega zraka z lepa do sviloprejk, nego kadé izbo s cukrom, z ocvertimi svinjskimi plečeti, trosijo narezano česnjevo perje po njih, škropijo murbovo perje z vinom, da bi se hitreje zapredle, in tacih in enacih neumnosti je še več. Potem pa misli že ta ali uni popolnoma opustiti svilorejo v prihodnje, in že letos se jih je veliko manj pečalo ž njo, kakor lani; zato je bilo na ponudbo dober kup murbovo perje, ki je bilo prav lepo, pa še ostalo ga je dovolj. — Pri tej priliki naj tudi omenim, da za povzdigo sviloreje mnogozaslužni gosp. Josip Barle, prvi učitelj v Vipavi, zapusti ta kraj, ter se preseli v Slovenski Gradec na Štajarsko v boljo službo. On je tukaj več let marljivo deloval za povzdigo narodnega gospodarstva, posebno sadje in sviloreje. Tako zgubi domovina zopet v njem izvrstno učiteljsko moč in vrlega narodnjaka, ki gré po izgledu več tovaršev za boljim koscem kruha, kakor se nam doma reže. To naj bo zopet migljež za merodajno mesto*), kamo pridemo, če se bode le vedno odlašalo zboljšati naše materijelno stanje. Skrajni čas je že res zato; če ne, ne bodo izostali nasledki.

Janko Gantar.

Potopisni listi

slovenskega učitelja svojemu pobratimu.

(Dalje.)

XV. pismo.

Po obljubi Ti, dragi moj, hočem danes še govoriti o Karlovcu. Hodé po opravilih sem prišel tudi v mestno hišo. Čakati sem moral tū dolgo nekega gospoda, ktere Hrvatje imenujejo „fiskale“, mi Slovenci jih imamo za „jezične dohtarje“, Nemci pa jih častijo kot „prijatle pravice“. Med dolgim svojim čakanjem sem imel priliko opazovati mnogovrstne ljudi, ki so hodili tū ven in noter, in prav lahko sem spoznal, čem manj ima človek opraviti v tej in enacih hišah, bolje je za-nj. Danda-

*) Žalibog! da sklep lanskega deželnega zbora kranjskega ni obveljal pri ministerstvu.